

Peta ameriška armada prebila nemško bojno črto v Italiji

Britsko bojno brodovje in enote ameriške mornarice napadle nemški konvoj v norveških vodah. Oddelki zavezniške armade dospeli do točke, ki je oddaljena samo 85 milj od Rima. Nove britske čete se izkrcale v Italiji. General Giraud naznanil osvoboditev Korzike. Sovjetske čete se bližajo Vitebsku v prodiranju v Beli Rusiji

Zavezniški stan v Alžiru. 6. okt.—Peta ameriška armada je prebila nemško bojno črto pri reki Volturri s prekoračenjem te reke v prodiranju proti Rimu in zasedla Averso in Maddalono, mesti na severni strani Neapla, se glasi naznanilo. Osmo britska armada pod poveljstvom generala Bernarda L. Montgomeryja je zavojevana v ostrih bitkah z Nemci ob reki Biferni v bližini Termolija.

London. 6. okt.—List Daily Mail je dobil poročilo iz Madrida, da diplomatije v Vatikanu zahtevajo in uničujejo rekorde in dokumente, ker niso dobili garancij od Nemcev, da bodo respektirali diplomatsko svetovet Vatikanskega mesta, ko pride čas za umik iz Rima. Celo kardinal Maglione, tajnik papeževе države, uničuje dokumente.

London. 6. okt.—Mogočno britsko bojno brodovje in enote ameriške boje mornarice, ki so integralni del tega brodovja, so napadle konvoj parnikov nemške trgovske mornarice v norveških vodah in mu zadale težke udarce, poročila admiralteta. Brodovje, ki je vključevalo tudi ameriškega letalonosca, je napadlo nemški konvoj v bližini Bodoja, norveške luke, 800 milj severno od Škotake in 75 milj od arktičnega kroga. Konvoj je vključeval tudi 8000-tonski tanker. Bombe in izstrelki so zadeli nemške parnike in jih potopili.

Nemške boje ladje, med katerimi sta Tirpitz in Scharnhorst, ki se nahajajo v Altenfjordu, norveški luki, 300 milj severno od pozorišča, kjer je bil konvoj napaden, niso prišle na pomoč konvoju. Zavezniško bojno brodovje je prvič od začetka vojne priplulo v sovražne vode. Obseg ameriškega brodovja, ki se je udeležilo akcije, ni bil razkrit. Uradni komunikacije pravi, da je bil napad na nemški konvoj izvršen po poveljstvu britskega admirala Fraserja. Glavna značilnost akcije je bila v tem, da je zavezniško brodovje začelo ofenzivo in skušalo zapleniti sovražnika v boj v vodovju, ki ga kontrolira.

Zavezniški stan v Alžiru. 6. okt.—Čete pete ameriške in osme britske armade prodirajo naprej proti Rimu kljub močnemu odporu s strani nemške oborožene sile. Na zapadnem italijanskem obrežju ameriške čete s podporo britskih oklopnih kolon metodno drobe odpor nemških divizij. Sodi se, da nemška sila vključuje štiri divizije, okrog 75.000 mož.

Francoska radiopostaja v Alžiru poroča, da so prvi oddelki zavezniške armade dospeli do točke, ki je oddaljena samo 85 milj od Rima, in da se nemška sila stalno umiče pod zavezniškim pritiskom v smeri italijanske prestolnice. V centralnem sektorju so v akciji ameriške čete in udrele so v Montesarchio na južnozapadni strani Benevente. Nemški vojaški oddelki so se umaknili in zasedli nove pozicije pri reki Volturri. 20 milj severno od Neapla.

Nove britske čete so se izkrcale na obrežju ob Jadranskem morju pri Termoliju in začele prodirati v smeri Pescara, kjer se četa, ki vodi v Rim, spaja z obvoznimi cestami. Britske čete so večer okupirale dve nadaljnji letališči v južni Italiji.

Ramirez pristal na zahteve delavcev

Stavka v argentinskih
klavnicah končana

Santiago, Čile. 6. okt.—Pedro Ramirez, predsednik Argentine, je izgubil prvo prasko s organiziranimi delavci, kar potrjuje način izravnave stavke klavniških delavcev. On se je moral pogajati z delavci, ker je stavka, katero so oklicali, ustavila obrat v sedmih največjih klavnicah in paralizirala pošiljanje mesa v Veliko Britanijo.

Stavkarji so se vrnili na delo, ko jih je Ramirez zagotovil, da bo 47 delavcev, ki so bili aretirani na obtožbo, da so komunisti in potem odvedeni v ječo, dobili svobodo. Voditelji unije so trdili, da prizadeti niso komunisti, temveč demokratke.

Prej so stavkači študentje izvojevali važno koncesijo od Ramirezove vlade. Giordano Gaenta, bivši urednik osišču naklonjenega lista El Pampero, je bil odstavljen kot rektor univerze Rosario. Njegovo pozicijo je dobil demokrat.

Gerilci okupirali italijanski otok

Grupa jugoslovan-
skih častnikov
napada Mihajloviča

London. 6. okt.—Jugoslovanski partizanski gerilci so storili drzen čin, da zapečatijo Reko, italijansko luko pod nacijsko kontrolo, z udarom na otok Luš, 32 milj južno od Reke; poglani so Nemce z otoka in ga zasedli. Komuniste iz glavnega stana jugoslovanske osvobodilne armade, katere poveljnik je general Josip Brozovič, znan pod imenom "Tito", trdi, da so gerilci raztegnili kontrolo na vse otoke ob obrežju Jadranskega morja.

Gerilci so okupirali Lušin po dvodnevni ostri bitki z Nemci, ki je rezultirala v ujetju 258 nemških častnikov in vojakov in zaplenitvi velikih količin bojnega materiala. Druge gerilske grupe so se istočasno borile za posest otoške luke.

Gerilci bodo morali okupirati tudi otok Čersi, da zapečatijo Kvarnarsko ožino, pot v Reški zaliv. Jugoslovanski krogi v Londonu sodijo, da je okupacija tega otoka del strategije poveljnika osvobodilne armade.

Zdaj, ko partizanski gerilci kažejo uspehe v borbi proti nacijski sili, se je spor med Brozovičem in generalom Mihajlovičem poostri. Pristaši Brozoviča so obdolžili Mihajloviča sodelovanja z Nemci.

Grupa, ki se naziva Zveza jugoslovanskih častnikov, je objavila deklaracijo, v kateri trdi, da edino osvobodilna armada vodi borbo proti nemški okupacijski sili v Jugoslaviji, dočim Mihajlovič kooperira z Nemci in hrvaškimi ustaši. Deklaracija dalje zanika zvezo med četniki in partizanskimi gerilci in naglašja, da nima Mihajlovič nobene zasluge za doslej izvojevane zmage v bitkah proti Nemcem.

Po Nemcih kontrolirana radiopostaja v Vichyju, Francija, poroča, da so častniki ruskega generalnega štaba dospeli na Balkan, da pomagajo tamkaj pri organiziranju gerilskih grup za boj proti Nemcem. Poročilo trdi, da bodo zavezniške čete kmalu invadirale Balkan.

KONFERENCA O POMOŽNI AKCIJI V WASHINGTONU

Reprezentantje Zdrže-
nih narodov podpi-
šejo pakt

HULL NAZNANIL
RAZDELITEV
BREMENA

Washington, D. C. 6. okt.—Državni tajnik Cordell Hull je naznanil, da bo breme oskrbe in pomoči ljudem v osvobodjenih in zavezniških državah razdeljeno na vse Združene narode v smislu predlaganega dogovora. Reprezentantje Združenih narodov in odbora za osvoboditev Francije, čigar glavni stan je v Alžiru, Afrika, so bili povabljeni na konferenco v Washington, ki se prične v novembru. Pričakuje se, da bo na tej ustanovljena organizacija, ki bo znana pod imenom Administracija za pomoč in obnovo. Ustanovitev bo sledila podpisu pakta.

Objava vsebine dogovora dokazuje, da bo imel kongres popolno kontrolo nad ameriškim prispevki v sklad, iz katerega bo šel denar za financiranje oskrbe in pomoči rezevem. Ker so Velika Britanija, sovjetska Rusija in Kitajska že odobrile ameriški načrt, je gotovo, da ga bodo sprejele druge zavezniške države brez odlašanja.

Posvetovanja o izvajanju pomožnega načrta so v teku med uradniki državnega departmanta in člani senatnega ter zborovničnega odbora za zunanje zadeve. Hull je dejal, da bo predložena resolucija kongresu, ko reprezentantje Združenih narodov podpisajo dogovor, da doli določeno vsoto za financiranje izvajanja pomožnega programa.

Predvideva se popolno reorganiziranje urada za zunanjo pomoč in obnovo v zvezi z ustanovitvijo nove organizacije. Herbert H. Lehman, bivši newyorški guverner in direktor tega urada, bo najbrže izbran za direktorja nove organizacije.

"Prepričan sem, da je skupna želja Združenih narodov ustanovitev organizacije, ki bo zagotovila nujnim človeškim zahtevam in nudila vso mogočo pomoč žrtvam vojne," je rekel Hull. "Taka organizacija bo postavila temelje mednarodni kooperaciji v drugih področjih v vojni in povojni dobi."

Zadruga za stabilizacijo cen

Wilkinson pojasnil
stališče farmarjev

Washington, D. C. 6. okt.—Ernest L. Wilkinson, pravni svetovalec eksekutivnega sveta farmarskih združenj, je pri zaslišanju pred kongresnim odborom za bančne in denarne zadeve dejal, da sta stabilizacija cen in kontrola inflacije važnejši s stališča farmarjev nego maksimalna produkcija živeža.

Odslek vodi zaslišanje o zakonskem načrtu, ki določa povečanje posojilne kapacitete federalne Commodity Credit Corp. za \$500.000.000. Wilkinson je dejal, da so farmarske zadruge proti načrtu, ker dovoljuje plačevanje subvencij, zaeno pa je predlagal, naj federalna korporacija stabilizira produkcijo pridelkov na podlagi, da bodo farmarji lahko prodajali pridelke po primerni ceni.

Wilkinson se je izrekel tudi za stabilizacijo cen, da se prepreči inflacija in da Marvin Jones, načelnik živilske administracije, dobi oblast glede razpolaganja uničljivih živil v slučajih, kj se pojavijo.

Domače vesti

Nov grob v Sheboyganu
Sheboygan, Wis.—Pred dnevi je umrl John Resnik, star 59 let in rojen v Krašni pri Ljubljani. V Ameriki je bil 37 let in zapuščal štiri sinove (dva sta v armadi) in hčer, v Montani pa sestro Frances Klopčič. Bil je član društva 344 SNPJ, katero mu je oskrbelo civilen pogreb.

Iz Clevelanda
Cleveland.—Erazem Gorše, oskrbnik Slovenskega narodnega muzeja in znani kulturni delavec, je te dni tako resno zbolel, da je moral iti v bolnišnico Cleveland Clinic. Prijatelji mu žele hitrega okrevanja.

Nemci pobijajo ruske ujetnike

Ljudstvo informirano
o brutalnosti nacijev

London. 6. okt.—Dr. Nikolaj Burdenko, šef zdravniškega štaba rdeče armade, je povedal ruskemu ljudstvu, da Nemci pobijajo ruske vojne ujetnike. To obdolžitev je izrekel na moskovski radiopostaji.

Burdenko je dejal, da so smrti slučajni povečali za 30 odstotkov med ruskimi vojnimi ujetniki v nemških taboriščih. Nemci drže ujetnike napol nage v taboriščih, kjer jih pretepaajo in mučijo. Sleherno jutro odvažajo trupla mrtvecev iz taborišč, preživele ujetnike pa požejejo na delo. Na stotine ujetnikov umrje dnevno v taboriščih.

Alekaj Tolstoj je nedavno v radijski oddaji v angleškem jeziku razkril, da so Nemci vrtili trupla 40.000 Rusov v neki rudnik pri Stalnu in da je čez 100.000 prebivalcev umrlo za lakoto v Harkovu in času nacijske okupacije tega mesta.

Francoska morna- rica v akciji

Popolna kooperacija
z zavezniki

Alžir, Alžirija. 6. okt.—Polovica ladij francoske boje mornarice, katerih tonaža znaša okrog 300.000 ton, in 53.000 mornaričnih častnikov in moč je v akciji na strani zaveznikov. To je večer razkril admiral Andre Lemonnier, šef štaba francoske boje mornarice.

On je omenil možnost združitve enot italijanske boje mornarice, ki so se podale zavezniškom po sklenitvi premirja, s francosko bojno mornarico. Lemonnier je dejal, da je ta zadeva diplomatskega značaja in v interesu zaveznikov.

Ob izbruhu vojne je imela Francija boje ladje s tonažo 600.000 ton. Ta sila je padla na polovico, ko je bilo več ladij uničenih v Toulonu.

Admiral Lemonnier je dejal, da francoska bojna mornarica je še močna udarna sila, kar je demonstrirala v operacijah pri Korziki. Rušilec in podmornice so igrali važno vlogo v akciji, ki je rezultirala v zbrobitvi nemške sile in okupaciji otoka. Admirali se zahvalili Veliki Britaniji in Ameriki za dano pomoč in poudarili, da je kooperacija z zavezniki popolna.

Odbor odredil preklic stavke

Washington, D. C. 6. okt.—Vojno-delavski odbor je odredil, da se morajo prevažalci mleka, ki stavejo v New Yorku, danes vrniti na delo. Zahtevo vsebuje telegram, ki ga je odbor poslal mednarodni bratovski vojniški kov. Stavka je bila oklicana v znak protesta proti odklopu odbora, s katerim je sankcioniral odslavitve 950 prevažalcev mleka.

Avtna unija obso- dila naborni sistem

Frakcijski spori
na konvenciji

Buffalo, N. Y. 6. okt.—Dve vladni agenturi — komisija za mobilizacijo in dobavo moštva in naborna administracija — sta kritizirani v resolucijah, sprejetih na konvenciji unije združenih avtnih delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij.

Pred konvencijo je tudi resolucija, da unija podpira kampanjo za ponovno izvolitev predsednika Roosevelta. Debatna o resoluciji, ki bo najbrže ostrga, se prične danes. Sprejete resolucije obsojajo komisijo za mobilizacijo in dobavo moštva in naborno administracijo, ker ignorirata apele organiziranih delavcev, zaeno pa apelirata na Roosevelta, naj naredi konec konfuziji, za katero sta agenturi odgovorni.

Na konvenciji sta se pojavili dve frakciji. Voditelja ene sta George F. Addes, tajnik-blagajnik unije, in Richard T. Frankesteen, podpredsednik unije, voditelja druge pa brata Victor in Walter Reuther. Prva je znana kot grupa desničarjev, druga pa kot grupa levičarjev.

Vojni podtajnik Robert T. Patterson je govoril pred delegati. On je pohvalil člane avtne unije zaradi važne vloge, ki jo igrajo v produkciji bojne materiala. Druga govornika sta bila senator Mead, demokrat iz New Yorka, in Murray D. Lincoln, predsednik Ameriške zadrzne lige.

Holandska podmornica potopila nemški transport

London. 6. okt.—Holandska admiralteta poroča, da je holandska podmornica Dolfin potopila nemški transport na Sredozemskem morju. Dva druga transporta sta bila poškodovana.

Nelson in Landis dospela v Kairo

Kairo, Egipt. 6. okt.—Donald Nelson, načelnik ameriškega odbora za vojno produkcijo, in James M. Landis, direktor ameriških ekonomskih operacij na Srednjem vzhodu, sta dospela v to mesto, se glasi naznanilo. Pričakuje se, da bosta ostala v Kairu več dni.

Kadilci opozorjeni na pomanjkanje cigaret

Washington, D. C. 6. okt.—Trgovinski departament je opozoril kadilce cigaret na preteče pomanjkanje in jim svetoval, naj omeje kajenje. V prihodnjem letu bo manj cigaret na razpolago civilistom, več pa vojakom, ki se nahajajo na frontah.

Rusija podvoji produkcijo letal

Moskva. 6. okt.—Pravda, glasilo komunistične stranke, poroča, da so ruske tovarne podvojile produkcijo bojnih letal v zvezi s pripravami za zimsko ofenzivo.

Roosevelt obsodil brutalnost Japoncev

Washington, D. C. 6. okt.—Obglavljenje nekega ujetega zavezniškega letalca na otoku v južno-zapadnem delu Pacifika po Japoncih je predsednik Roosevelt ostro obsodil in izjavil, da je to nadaljnji dokaz japonske brutalnosti. Državni tajnik Hull je dejal, da bodo japonski častniki, ki so odgovorni za storjeni zločin, kaznovani, če pridejo v roke zaveznikov.

ROOSEVELT APE- LIRAL NA ADF ZA KOOPERACIJO

Resolucije o uρνitvi
UMWA predložene
konvenciji

RAZTEGNITEV SO-
CIALNE ZAŠČITE

Boston, Mass. 6. okt.—Predsednik Roosevelt je naslovil posebno poslanico konvenciji Ameriške delavske federacije, ki se je pričela v tem mestu zadnji ponedeljek, v kateri je izrazil zadovoljstvo z rekordom, ki so ga delavci dosegli v produkciji bojne materiala in kupovanju vojnohranilnih bonov. Njegovo poslanico je prečital William Green, predsednik ADF. Roosevelt je bil povabljen, naj nastopi na konvenciji, toda odgovoril je, da ga dolžnost, povezane z vojnimi problemi, zadržujejo v Washingtonu.

"Apeliram na vas za nadaljnje podpiranje vojnih naporov in kooperacijo v prizadevanjih za stabilizacijo notranjega gospodarstva," se glasi poslanica. "Pričakujemo uspehe v kampanji, katere cilj je stabilizacija cen in znižanje življenjskih stroškov. Da se to doseže, je potrebna kooperacija s strani članov unij ADF."

Šest resolucij, ki se nanašajo na prošnjo Johna L. Lewisa glede ponovne združitve rudarske unije UMWA s federacijo, je bilo predloženih konvenciji. Štiri so odločno proti uρνitvi unije v federacijo in zahtevajo zavrnitev prošnje. Te vključujejo tudi ostro obsodo Lewisove taktike in politike. Ostali dve izražata željo po enotnosti v gibanju organiziranega delavstva. Eno je predložila Illinoiska delavska federacija, v kateri naglašajo potrebo zaščite jurisdikcijskih pravic progresivne rudarske unije in drugih unij ADF, ki tekmujejo z UMWA v pridobivanju članov.

Na konvenciji sta govorila Arthur J. Altmeyer, načelnik odbora socialne zaščite, in Frances Perkins, delavska tajnica. Altmeyer je apeliral na delegate, naj podpirajo kampanjo za raztegnitev sistema socialne zaščite, da bo kril tudi poljedelci in druge delavce. Voditelj federacije je pohvalil, ker podpirajo Wagner-Dingellev načrt, ki določa raztegnitev socialne zaščite in je zdaj pred kongresom. Delavska tajnica je v svojem govoru tudi poudarjala potrebo raztegnitve socialne zaščite.

Štirje Hitlerjevi agentje aretirani

Nadaljnje aretacije
napovedane

Washington, D. C. 6. okt.—Federalni justični departament je razkril nov način prosekucije nemških zarotnikov in agentov v Ameriki z obtožbo 27 članov Nemsko-ameriške poklicne lige v Newarku, N. J.

Med oñimi člani, ki so bili aretirani in obtoženi, so trije čikaški Nemci. Ti so Otto Greiner, bivši tajnik nemškega konzulata v Los Angelesu, Gustav Schmidt in Hans Nissen. Slednji je bil uradniški čikaške podružnice lige. Obtožnica trdi, da so uradniki in člani Nemsko-ameriške poklicne lige imeli tesne zveze z nacijsko stranko v Nemčiji od januarja l. 1933 do januarja l. 1942. Pričakuje se, da bodo nadaljnji člani te lige aretirani. Vsi aretiranci so obtoženi kot agentje nacijske Nemčije in da se niso registrirali pri državnem departmantu.

Razgovor o načrtih za trajen mir

(Office of War Information)

New York, N. Y. — Pretekli teden je na konferenci, katero je priredil The New York Times, prišlo do splošnega sporazuma glede temeljnih načel za mednarodni sistem organizacije miru v diskuziji osmih vodilnih osebnosti, ki se bavijo z načrti za povojni svet.

V idejah, po kakšnih metodah, v kakšnem obsegu, kdaj in kako naj sledi koraki k temu zaželjenemu cilju, pa so se pokazale velike razlike. Anna O'Hare McCormick pa je vendar zaključila, da "vlada dovolj splošnega soglasja, da so s tem potrjena poročila opazovalcev in statistik javnega mnenja; ki trde, da se kristalizira v ameriškem mišljenju z veliko naglico spoznanje bistvenih potreb zunanje politike."

Poslanec J. W. Fulbright iz Arkansasa, ki je sestavil resolucijo, katero je poslanska zbornica ravno kar sprejela, je poudarjal, da nikakor ne smatra, da je njegova resolucija "mazilo" za vse bolezni, temveč je le prvi korak, ki nas približuje ustvaritvi nove zunanje politike za kolektivno varnost. Dejal je, da ima ljudstvo možnost, poveriti svojo polno moč kateri koli javni agenciji kot je že storilo v mnogih lokalnih, državnih in federalnih zadevah ter da bi bilo najmodreje, storiti to tudi v zadevi onemogočanja vojne in vzdrževanja mednarodnega prava in reda.

Senator Joseph H. Ball iz Minnesote je izjavil, da je korak poslanske zbornice, ko je sprejela Fullbrightovo resolucijo s pretežno večino obeh strank, dogodek "dalekosežnega pomena" in je naglašal, da je to priznanje dejstva, da morajo Zedinjene države nositi svoj delež odgovornosti za svetovni mir. Senator je prav posebno naglašal potrebo svetovne organizacije okoli jedra Zedinjenih narodov ter z zadostno oboroženo silo, da se prepreči bodoči poskusi agresije.

Po mnenju McCormickove so vsi govorniki "sprejeli potrebo mednarodne policijske sile in omejitve ali "zamenjo" nacionalne suverenosti za red in zaščito. Vsi soglašajo s tem, da je nadaljevanje trdne in tesne skupnosti z Veliko Britanijo temelj ne le naše varnosti, temveč tudi baza širše splošne organizacije. Odklanjali so ime "zaveznštva" za označbo vezi z Veliko Britanijo ali za skupino štirih vele-sil, toda vsi razen enega priznavajo, da je tu jedro one sile in oblasti, ki je edina pot, da obvarujemo red v prehodnem stanju med vojno in mirom.

"Neglede na to, da li se je proglasil za to skupino kot izhodišče ali za zvezo zahodnih demokracij, je zbor vendar z vso silo zagovarjal obširno organizacijo. Vsi so se izrekli proti osamljenemu postopanju, prav posebno pa proti hegemoniji velikih sil nad manjšimi narodi. Ker pa je to mnenje nekakšen odmev iz slovnosti svetovnega mnenja, nobeden izmed graditeljev miru ne bo smel pozabiti, da bo upoštevanje pravic malih držav za Amerikance merilo za pravičnost miru."

0 Angležih

Karel Čapek — (Iz potopisa)

V svojih mlajših letih sem poznal samo dva tipa Angležev: prvi se je imenoval John Bull, ki je bil debel in rdeč, nosil je kornje in jahalne hlače in na zadnjem ga je spremljala buldožer; drugi se je imenoval Mr. Smith ali tako podobno, ta je bil dolg in koščen, nosil je karnarjeve obleke in rdeče zalise in delikal se je po tem, da je ob kakoli priložnosti polagal noge na mizo. Oba sta se v glavnem razla v karikaturah in komej-ah.

Ko sem kasneje prišel v Anglijo, sem na svoje razočaranje opazil, da Angleži v pretežni večini ne nosijo niti kariranih oblek niti zalisev, niti ne polagajo nog na mizo; da (z izjemo gospoda G. B. Shawa) niso niti tako visoki, da bi vzbujali zanimanje, niti (z izjemo gospoda E. K. Chestertona) niso tako široki, da bi hoteli človeka do sebe. Tako pride človek do svoje mladostne iluzije. Na-proti sem pa ugotovil, da se Angleži skoro v vsem razlikujejo od evropske celine, od trave in bršljana do univerze ali parlamenta. Do podrobnosti bi moral opisati, v čem se Nottingham od Seville; bil bi pa v adregi, če bi hotel navesti, v čem se v splošnem in brez izjeme razlikujejo prebivalci zvez-zve, ki se imenuje Anglija, od prebivalcev zvezde, ki ji pravijo Evropa. Gotovo je velika razlika v navadah med povpre-

nim Angležem in, recimo, made-donskim pastirjem. Toda mi-slim, da je približno taka razli-ka med povprečnim Angležem iz hiše lordov in med Angležem s Pasjih otokov.

Nisem siguren, če imata oba razreda Britancev enake nacio-nalne kreposti in enake nacio-nalne napake. Mogoč je napi-sati razpravo o prednostih An-gležev, kolikor sem jih opazil v klubu "Ateneum", ali o njihovi-vih neprijetnih lastnostih, kol-i-ko sem jih opazil pri angleških turistih v Italiji. Toda zavedam se tega, da niti "Ateneum" niti Italija s Sicilijo in vso obalo vred še ne predstavljata vse An-glije.

Mene so prijazno povabili (angleški del. dnevnik "Daily Herald", op.), naj povem An-gležem odkrito v obraz in prav od srca, kaj bi se dalo najti na njih in njihovi deželi. No, v svojem spominu sem našel ne-kaj slabih izkušenj, kakor an-gleško nedeljo, angleško kuhinjo in nekatere popolnoma druga-ke angleške navade. Toda mi-slim si, kaj nas druge narode končno briga, ako se Angleži pri-tej ali drugi stvari dobro poču-tijo. Zakaj naj bi jim očital, da je jedo puding iz tapioke ali da časte angleško plemstvo? (Pu-ding je angleška kuhana močna-ja jed z različnimi pridatki; ta-pioka je brazilska rastlina, iz-njenih korenin pridelujejo tudi posebno moko, op. pr.) Jaz imam posebno simpatijo za vse mogo-če ljudske običaje, pa naj bodo to običaji Fidži-otočanov ali pa

NOČNI PLAČAVI VŠE KOT NAJVIŠJE URADE FIDŽI

Vojna nikakor še ni dobljena

(Office of War Information)

Washington. — Pot do zmage bo zahtevala od Zedinjenih držav največji napor v njihovi zgodovini — je izjavil vojni pod-tajnik Robert P. Patterson na konferenci, prirejani v prostorih vojnega tajništva v Washingto-nu 200 predstavnikom industri-je in delavstva.

"Najtežji posel imamo še pred seboj, namreč pot do zmage," je dejal podtajnik.

"Zmaga je tik pred nami, to-da naši vojaški vodje so prepri-čani, da nas čakajo še dolgi in težki boji. Civilno prebivalstvo sodeluje v tem boju, prav poseb-no pa oni, ki izdelujejo orožje, s katerim se bore naši vojak."

Drugi dan konference je po-svaril ravnatelj vojne mobiliza-cije James F. Brynes civilno prebivalstvo, da ga čakajo "še mnogo večji in ne morda manj-ši napori, ker vojna nikakor še ni dobljena."

"Mi se še nismo približali zmagi toliko, da bi mogli reči, da jo imamo tik pred seboj kot so jo imeli Nemci poleti 1940 ali pa Japonci takoj po Pearl Har-borju," je dejal Brynes.

Svaril je, da ne smemo raču-nati na to, da se bo nemška mo-rala zrušila kot se je leta 1918.

"Prepričanje, ki prevladuje, da se bodo sile osišča v bližnji bodočnosti predale na milost in nemilost, je popolnoma neopra-vičeno" je nadaljeval Brynes.

"Pot v Berlin ali Tokio je še vedno dolga, težka in krvava." Glede civilnega prebivalstva je dejal, da mu je na tem, da ne trošimo predmetov, ki so važni za vojaštvo, sicer pa je prepri-čan, da nikdo ne bo hotel od-vzeti vojnemu naporu delavskih sil ali materiala.

"Nikakor ne smemo pričako-vati, da bo mogoče olajšati živ-ljenje civilnega prebivalstva na škodo vojaških potrebosti," je opozarjal Brynes. "Najvažnej-še stvari moramo postaviti na prvo mesto."

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje s 2. strani.)

pet ali šest otrok, zasluži pa šest dolarjev na dan; stanarina je \$30 do \$40 na mesec, živč mor-aš pa tako drago plačati, ker cene se vedno višajo in lahko neseš za pet dolarjev domov. Torej majhna plača ni samo v premogovnikih, je tudi po to-varnah.

Naj se zopet vrnem k mojim sinovom. Drugi moj sin Matt Cankar je nekje na južnozapa-dni obali. Zmeraj mi piše, naj ne skrbim radi njega. Ne vem, kak-šna mati bi morala biti, da ne bi skrbela za svoje otroke. Še živa ima rada svoje mladice.

Pravijo, da sanje nič ne po-menijo. Jaz sem sanjala, da sem bila v bolnišnici v starem kraju in sem videla strežnico Rdečega križa. Drugo jutro sem poveda-la družini, kaj se mi je sanjalo in rekla, da je sin ranjen, a mi niso verjeli. Potem pa dobim pismo od Franka, da leži ranjen v bolnišnici. Pisal mi je mesec dni po tistem. Torej ne pozabi-mo svojih sinov, ki se tepejo za nas in svobodo.

V Prosveti od 27. septembra sem brala uredniški članek, po-snet po poročilu v Chicagu Su-nu, da se zmeraj trgujejo s so-vražnikom — da sovražnik dobi-va potrebščine iz Amerike, mi pa od sovražnika. Članek omenja, da bomo šele po vojni izvedeli, koliko je na tem resnice. Če je tisto poročilo resnično, res ne vem, kakšen biznis je to. Ali mi-slijo samo naše sinove in može pobiti, kot so jih na primer v zadnji vojni, o kateri so nam tudi pripovedovali, da je za de-mokracijo?

Tukaj se dela kot povsod; ne-kateri delajo po šest, drugi po pet dni na teden. Vreme ima-mo že bolj mrzlo in bo treba spet dosti premoga. Zdar pa po-zdrav vsem materam, ki žalujejo za sinovi. Imejmo upanje, da se vrnejo zdravi domov. Pomaga-jmo jim s kupovanjem vojnih bon-dov.

Josephine Podboj, 119.

YOUR MONEY OR HIS LIFE!

Los Angeles Examiner U. S. Treasury Department

Glas slovenskega delavstva

SANS je dobil sledeče poročilo, ki precej pojasnjuje resnične razmere v Sloveniji.

Odbor združenega delavstva v Sloveniji je poslal pred kratkim zaključnemu Kongresu angle-ških strokovnih organizacij (IUC) v Southportu daljši brzo-javen pozdrav z željo, da bi nje-govo delo pospešilo zmago de-mokracije in zrušenje Hitlerje-ve Nemčije.

V tem pozdravnem brzojavu je rečeno:

"Od prvih dni okupacije Ju-goslavije je bil delavski razred v Sloveniji združen pod zastavo narodne osvobodilne armade. Vse slovenske rodoljubne stranke in skupine so združene pod vodstvom Osvobodilne fronte brez razlike političnega mišlje-nja in socialnega položaja.

Ta ogromni uspeh združitve vsega ljudstva okrog Osvobodil-ne fronte je bil mogoč največ ra-di tega, ker je bil delavski raz-red v Sloveniji že združen v udeleževanju bojnevega edin-stva socialno demokratične stranke, komunistične stranke, svobodnih strokovnih organizacij in krščansko socialnih stro-kovnih društev.

Največji uspeh so dosegle slo-venske protifašistične in rdo-ljubne sile z ustanovitvijo ljud-ske osvobodilne armade in par-tizanskih oddelkov v Sloveniji kot dela ljudske osvobodilne armade v Jugoslaviji.

Na tisoče in tisoče najboljših sinov delavskega razreda je že dalo svoja življenja za svobodo slovenskega naroda; na stotiso-če se jih junaksko bojuje v vrstah ljudske armade.

Naša želja je, da bi angleški delavski razred izvedel resnico o našem boju in razumel težke razmere, v katerih smo več kot dve leti vodili boj na življenje in smrt proti številno močnej-šim in neprimerno bolj oprem-ljenim okupacijskim silam.

Bojujoči se proti napadalcem med razvalinami naših požganih domov, po mestih in vaseh, ob-danih z bodečo žico in izpreme-njenih v koncentracijska tabori-šča, izpolnjujemo svojo dolžnost kot zavezniki. Prepričani smo, da boste vi, angleški delavci, razumeli, zakaj je za nas v Ju-goslaviji važno, ali bo vojna končana jutri ali pojutrišnjem.

Upamo tudi, da bo Kongres stro-kovnih unij postal zahtevo za resnično drugo fronto in mate-rialno in moralno pomoč za ljud-sko osvobodilno armado in par-tizane v Jugoslaviji ter da bo zahteval, da se ne bo reakcio-narni skupini jugoslovanskih beguncev v Londonu več dovo-ljevalo izrabljati svobodnega in demokratičnega ozemlja Brita-nije za organiziranje boja proti ljudskemu osvobodilnemu giba-nju v Jugoslaviji.

Naš odbor je z veseljem izve-del za navzočnost sovjetske de-legacije na vašem kongresu. Delavski razred Sovjetske zve-ze nam daje zgled, nas navdušuje v boju zoper okupatorje in nam daje upanje, da bodo demokra-tične države s skupnim napa-rom dosegle popoln polom so-vražnika."

Rumunski voditelji pritiskajo na vlado za odpoklic rumunskih čet iz province Kuban, kjer jim preti zajetje s strani ruske ar-made. Te naj bi strašile rumun-sko mejo pred rusko silo.

Najzanesljivejša dnevna de-lavske vesti so v dnevniku "Pro-sveti." Ali jih čitate vsak dan?

Črtice iz razvoje potič človeštva

Leon Detela

(Nadaljevanje)

Ze sredi preteklega stoletja so našli prve telesne preostanke pračloveka. Leta 1856 so odkrili v Neandertalu pri Duesseldorfu v Nemčiji na strmi apnenčasti pečini 5 m dolgo votlino. Ko so delavci odstranjevali s tal vot-line kaka 2 m debelo plast glin-e, so zadeli na "človeško" okostje, ki je bilo z glavo obrnjeno proti izhodu votline. Kostni so bile močno preperle, tako, da jih ni-so spooetka niti dobro opazili in tako so večino okostja uničili. Ohranil se je samo zgornji del lobanje, nekaj kosti zgornjih in spodnjih udov in nekaj odlom-ljenih kosov reber.

Natančnejša preiskava je poka-zala, da so morale pripadati te kosti bitju, ki je brezdvomno ho-dilo pokonci, ki pa je bilo vseeno precej drugačno od današnjega človeka. Čelo je bilo izredno niz-ko in nazaj obrnjeno, cela loban-ja nizka, nad očesoma votlini-nama pa sta se nahajala močna, stršča koščena nabora.

Ta najdba je vzdignila mnogo prahu, ki se ni polegel dolga de-setletja, saj je šlo za načelno re-šitev vprašanja o resničnem ob-stojanju vmesnih členov v raz-vojni vrsti človeka. Ena stranka je proglasila nekdajnega lastni-ka teh preperelih kosti za člo-veškega prednika iz ledene do-be, druga pa je razlagala, da so posebnosti najdenih kosti posled-ice raznih bolezni, za katerimi je trpel davni nesrečnej.

Mnogi se nikakor niso mogli sprizniti z domnevno starostjo te najdbe in ugibali so celo, da-li si ni poiskal na onem samotnem mestu groba kak ruski kozak iz napoleonskih vojn. 31 let pozne-je so našli podobne, a številnej-še preostanke v neki votlini pri belgijskem mestu Spy.

Ta najdba je bila neprimerno ugodnejša, ker so obenem izko-pali iz iste plasti številno orodje in sicer ne iz Napoleonovih ča-sov, ampak iz stare kamene do-be, zraven pa še celo množico kosti najrazličnejših že davno izumrlih živali, tako n. pr. kosti mamuta, kateremu je moral biti izkopan pračlovek potemtakem sodobnik.

Pozneje so se podobne najdbe vedno čedalje množile, tako da po-znamo danes že nad 30 najdišč pračloveka, a vsa iz Starega sve-ta in prav nobenega iz Amerike.

Razen najdb pračloveka, ki je današnjemu človeku še najbližji, so izkopali v zadnjih 47 letih tu-di preostanke drugih davnih člo-večnjakov, med katerimi sta najbolj poznana opičji človek ali predčlovek iz Trinila na južno-azijskem otoku Javi in pa pred-človek iz okolice Pekinga na Ki-tajskem.

Zanimiva je primerjava veli-kosti lobanjskih votlin najdenih človečnjakov. Dočim doseže naj-večja lobanjska votlina opic ka-kih 600 cm³, obsega lobanjska votlina opičjega človeka z Jave kakih 950 cm³, a lobanja pračlo-veka iz Neandertala se približu-je z vsebino 1200 cm³ že močno lobanjam današnjih ljudi, ki vse-bujejo navadno kakih 1400 cm³.

Pekinski predčlovek je živel v začetku ledene dobe, pred kaki-mi 500.000 leti. V votlini, v ka-tero se je zatekal, so našli tudi različno kameno orodje, ki ga je uporabljal in pa ostanke pepela in oglja, znamenje, da se je že posluževal ognja.

Med vsemi najdbami davnih človečnjakov pa je najobširnej-ša in nam najbližja najdba krap-pinskega pračloveka, ki je živel pred najmanj 30.000 leti.

Skozi hriboviti svet, ki pre-haja kot zadnji izrastek Alp po-lagoma v veliko Panonsko ravnino, teče blizu slovensko-hrvaške meje proti jugu rek Krapinica. V njenem koritu se počasi kotilajo oblice, večji in manjši okroglasti kamni iz raznovrstne-ga materiala, ali pa leno drse po dnu sploščeni splaki. Hribi na obeh straneh reke so porasli z lepim gozdom, ob strugi sami pa se vrste pasovi rodovitne zem-lje, ki omogočajo raznim kultur-nim rastlinam bujno rast. Glav-no naselje v tej dolini je mesto Krapina. Poleg mestnega kopa-lišča se dviga tik nad reko hrib Hušnjakovo.

(Dalje prihodnjič.)

Govorniki na masnem shodu v Chicagu. Od leve na desno: Paul Robeson, sloviiti zamorski pe-snik; Sidney Hillman, predsednik unije Amalgamated Clothing Workers; podpredsednik Henry A. Wallace; in Anton Johannsen, podpredsednik Čikaške delavske federacije.

